

Vapo Oy

KONNUNSUON TURVETUOTANTOALUE

Tiivistelmä ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Turve on merkittävä pohjoisen pallonpuoliskon luonnonvara. Suomessa kolmannes maa-alasta on suota, joten Suomella on käytettävissään merkittävät turvevarat. Turve on kotimainen, paikallinen polttoaine, jolla on ympäristövaikutuksia ja sosiaalis-taloudellisia vaikutuksia niin paikalliseen kuin koko suomalaiseen yhteiskuntaan.

Suomen ja Euroopan unionin energiapolitiikan tavoitteena on vähentää kasvihuonepäästöjä muun muassa tukemalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa. Tämä tarkoittaa, että biopolttoaineiden merkitys energian tuotannossa kasvaa. Käytännössä muut paikalliset biopolttoaineet kuten puupolttoaineet tarvitsevat turpeen yhteispolttoa vähentääkseen pienhiukkaspäästöjä ja parantaakseen palamista.

Hankkeen tarkoitus

Hankkeen tarkoituksena on energiaturpeen tuotanto teollisuuden ja yhdyskuntien käyttöön. Energiaturve käytetään lähi-alueiden energiantuotantolaitosten polttoaineena.

Koska hankkeen tuotantopinta-ala ylittää 150 hehtaaria, hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA). Menettelyn tarkoituksena on ottaa hankkeiden suunnittelussa ympäristönäkökohdat huomioon. Sitovia päätöksiä YVA-menettelyssä ei tehdä, vaan tarkoituksena on tuottaa tietoa myöhemmän päätöksenteon tueksi.

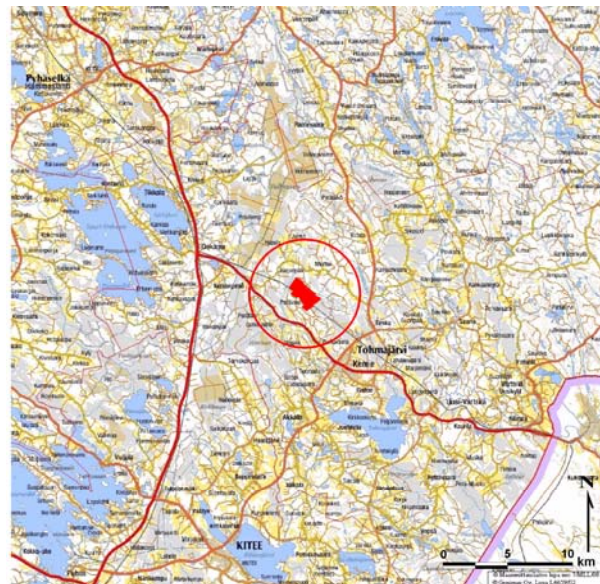
Hankkeesta vastaa Vapo Oy, joka on Itämeren alueen johtava paikallisten ja uusiutuvien polttoaineiden, biosähkön ja -lämmön sekä ympäristöliiketoimintaratkaisujen toimittaja. Vapo-konserni koostuu emoyhtiö Vapo Oy:stä, johon kuuluu neljä liiketoiminta-aluetta: Paikalliset polttoai-

neet, Lämpö ja sähkö, Pelletti sekä Puutarha ja ympäristö.

Vapo Oy:n Paikalliset polttoaineet -liiketoiminta-alueen päätuotteet ovat voima- ja lämpölaitosten biopolttoaineet.

Hankealueen sijainti

Konnunsuon hankealue sijaitsee Tohmajärven kunnassa Perävaaran ja Murtoin väli- maastossa, Lappeenranta-Joensuu-junaradalta haarautuvan Värtsilän radan varrella. Hankealueelta on matkaa Tohmajärven keskusta 5 km ja Venäjän rajalle 21 km.

Kuva 1. Hankealueen sijainti Tohmajärvellä.

Arvioitavat vaihtoehdot

Ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan kahta vaihtoehtoa:

- o Hanketta ei toteuteta (0-vaihtoehto)
- o Hanke toteutetaan koko tuotantokelpoisella alueella (vaihtoehto 1).

Hankkeen kuvausta

Hankkeen toteuttamatta jättäminen

Vaihtoehto 0 tarkoittaa sitä, että turvetuotantoa ei aloiteta hankealueella lainkaan. Tämä merkitsee, että alueen nykytila säilyisi lähes ennallaan. Vaihtoehto on kuitenkin tärkeä, koska se toimii perustana arvioitaessa hankkeeseen liittyviä taloudellisia ja sosiaalisia sekä muita vaikutuksia. Arvioinnissa tarkastellaan myös niitä haittoja ja hyötyjä, joita hankkeen toteuttamatta jättäminen aiheuttaisi mm. työllisyyteen.

Hankkeen toteuttaminen

Konnunsuon hankealue koostuu kahdesta tuotantolohkosta, joiden pinta-ala on yhteensä 180 hehtaaria. Alueella tuotetaan jyrsinpoltto-, pala- ja ympäristöturvetta.

Toiminta, joka käsittää kuntoonpano-, tuotanto- ja jälkihoitovaiheen, aloitetaan ympäristöluvan täytäntöönpanokelpoiseksi tulemisen jälkeen. Kuntoonpanovaihe kestää 2-5 vuotta ja tuotantovaihe noin 25 - 30 vuotta päättyen noin 2040. Tämän jälkeen alue siirtyy uuteen käyttömuotoon, joka on todennäköisesti ruokohelpin viljely tai metsänkasvatus.

Alueelle suunnitellut rakenteet ovat parhaan käytökelpoisen tekniikan mukaiset.

Tuotantoalueen elinkaari

Kunnostusvaiheen aikana rakennetaan vesiensuojelurakenteet ja tiestö, suo kuivatetaan ja alue kunnostetaan tuotantoa varten.

Luontoon ja ihmisiin kohdistuvat vaikutukset alkavat kunnostusvaiheessa. Ne rajautuvat pääasiassa hankealueeseen ja sen välittömään ympäristöön.

Tuotantovaihe alkaa sen jälkeen kun alueen kunnostus turpeen tuotantoon on valmistunut. Tuotantovaiheessa vaikutukset hieman muuttuvat kunnostusaikaisesta, koska toimintaan tulee uusia vaikutuselementtejä (pöly, melu). Käytettävät vesiensuojelumenetelmät ja niiden tehok-

kuus vaikuttavat vesistövaikutuksiin ja vaikutusalueen laajuuteen.

Jälkihoitoon siirrytään sen jälkeen kun tuotanto alueella loppuu. Jälkihoitolla tarkoitetaan turpeen tuotannosta poisjääneen alueen siistimistä, rakenteiden poistamista, sekä mahdollista ojitusta. Jälkihoitovaihe kestää yleensä lyhyen ajan. Jälkihoitovaiheen jälkeen tuotantoalue siirtyy jälkikäyttöön. Jälkikäytöllä tarkoitetaan tuotannosta poistetun alueen uutta käyttömuotoa.

Vesiensuojelu

Hankealueen länsiosa kuuluu Tohmajoen valuma-alueeseen, ja itäosa Jänisjoen valuma-alueeseen. Hankealueen puhdistetut kuivatusvedet johdetaan joko luontaisen valuma-aluejoutuksen mukaisiin suuntiin tai jommallekummalle valuma-alueelle. Luosojokeen vedet laskevat hankealueen länsipuolitse laskevaa Ruostepuroa pitkin. Luosojoki laskee Tohmajärven Väärälahteen. Jänisjokeen vedet laskevat Sompapuron ja Suonpäänjoen kautta.

Alueen nykytila

Kaavoitus

Konnunsuon alue kuuluu Pohjois-Karjalan maakuntaan. Maakuntahallitus on hyväksynyt 17.12.2007 maakuntakaavan täydennyksen 2. vaiheen luonnoksen, jossa Konnunsuo on merkitty turvetuotantoon soveltuvaksi alueeksi. Kaavaehdotus tulee nähtäville keväällä 2009. Myös voimassa olevassa seutukaavassa Konnunsuo on merkitty turvetuotantoalueeksi.

Luonto

Konnunsuo on kauttaaltaan ojitettua ja alueella tavattavat suotyypit ovat ominaispiirteensä menettäneitä muuttumia tai jo pitkälle edenneitä turvekankaita. Alueella on tehty uudistusojituksia ja harvennushakkuita. Konnunsuolla ei tavattu uhanalaisiksi määriteltyjä kasveja tai luontotyypppejä.

Konnunsuon lintulajisto koostuu havu- ja sekametsille tyypillisistä lajeista, ja suolinuston osuus alueen lintulajistosta on melko pieni.

Vesistöt ja veden laatu

Hankealue kuuluu Kiteen-Tohmajärven vesistöalueeseen. Hankealueen länsiosa on Tohmajoen valuma-aluetta (Luosojoen valuma-alue 2.014) ja itäosa Jänisjoen valuma-aluetta (Suonpäänjoen alaosa 1.051).

Suonpäänjoen keskivirtaama on noin 0,81 m³/s. Suonpäänjoki on lievästi rehevä ja sen vesi on humuksen ruskeaksi värjäämää. Turvetuotannon vaikutus vedenlaadussa näkyy joen yläosassa korkeina ammoniumtyppi- ja rautapitoisuuksina. Joen fosforikuormituksesta turvetuotanto aiheuttaa alle 1 % maatalouden aiheuttamassa 43 %.

Luosojoen keskivirtaama on 0,87 m³/s. Joen valuma-alueesta turvetuotannossa on 5 %. Luosojoki on 3-4 metriä leveä, hieta- ja hiekkapohjainen, eroosioherkkä joki. Perkaukset ovat lisänneet eroosioherkkyyttä, ja maa-aineksen kulkeminen on aiheuttanut tulvimista viljelysalueilla ja kiintoaineksen kasaantumista Tohmajärven Väärälahteen. Väärälähteen vesi on humuspitoista ja kohtalaisen ravinteikasta. Väärälahti on matala vesialue, jolla veden viipymäaika on lyhyt. Lahti on ollut rehevä jo 1970-luvulta lähtien. Tohmajärven keskisyvyys on 3 m ja syvin kohta 14 m. Järven vesipintaa on laskettu useaan otteeseen yhteensä n. 3 m. Tohmajärvi laskee vetensä Rämeenjärven ja Pälkjärven kautta Laatokkaan.

Kalasto ja kalastus

Suonpäänjoesta ja Luosojosta on saatu sähkökalastuksissa melko vähän saalista. Vedenlaadun puolesta joissa voi esiintyä mm. made, ahven, hauki tai särki. Tohmajärven yleisin kalalaji on särki, jonka osuus koekalastuksen saaliista oli vuonna 2007 47 %. Massan perusteella toiseksi yleisin kalalaji on kuha, ja lukumääräisesti toiseksi yleisin kalalaji ahven.

Kiteen-Tohmajoen alueella arvioidaan vuosittain kalastavan 3000 henkilöä. Tohmajärvi on merkittävä paikallinen pyyntivesi, jossa kalastetaan verkoilla ja muilla seisovilla pyydyksillä ja vapapyydyksillä.

Ympäristövaikutusten arviointi

Ympäristövaikutusten arviointi tehdään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ja asetuksen mukaisesti. Arvioinnissa kuvataan turvetuotantohankkeen aiheuttamat vaikutukset ja muutokset. Keskeisiä hankkeen vaikutuksiksi arvioidaan olevan vesistövaikutukset ja sosiaaliset vaikutukset.

Arvioitavia kohteita ovat mm.

- o Vesi, maaperä, eläimistö, kasvillisuus ja luonnon monimuotoisuus
- o Ihmisen terveys, hyvinvointi, viihtyvyys ja elinolot
- o Maisema, yhdyskuntarakenne ja kaavoitus
- o Luonnonvarojen käyttö

Arviointi perustuu useisiin eri menetelmiin ja tietolähteisiin. Niitä ovat:

- o Hankesuunnitelmat
- o Olemassa olevat tiedot ja julkaisut alueen nykytilasta ja nykyisten toimintojen vaikutuksista ympäristöön
- o Arviointihankkeen aikana tehtävät selvitykset
- o Vaikutusarviot
- o Kirjallisuustiedot vastaavista hankkeista ja niiden vaikutuksista
- o Tiedotustilaisuuksissa saatavat tiedot
- o Lausunnoissa ja mielipiteissä saadut tiedot

Hankkeen suunnittelua tullaan tekemään arviointihankkeen aikana niin, että suunnitelmista saadaan arviointia varten tietoja. Arviointia varten tullaan tekemään uusia selvityksiä, joiden avulla voidaan hankkeen vaikutukset ympäristöön arvioida nykyistä paremmin. Arviointi tukee hankesuunnittelua ja tuottaa tietoa ympäristöhaittojen vähentämistä varten.

Arvioinnin kulku ja osallistuminen

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn voivat osallistua kaikki kansalaiset, joiden

etuihin tai oloihin arvioinnin kohteena oleva hanke saattaa vaikuttaa.

Tässä arviointihankkeessa kansalaisten ja eri intressiryhmien kuuleminen sisältää yleisötilaisuuksia, haastatteluita, kyselyjä ja hankkeesta tiedottamista.

Vapo Oy toimittaa ympäristövaikutusten arviointiohjelman yhteysviranomaiselle, joka asettaa ohjelman julkisesti nähtäville. Yhteysviranomainen on Pohjois-Karjalan ympäristökeskus.

Arviointiohjelma ja -selostus, joka laaditaan arviointiohjelman ja siitä saatujen lausuntojen perusteella, tulevat nähtäville mm. Tohmajärven kunnan virastotalolle ja Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen toimipisteeseen. Ympäristövaikutusten arviointi päättyy, kun Pohjois-Karjalan ympäristökeskus on antanut lausuntonsa arviointiselostuksesta.

Yhteystiedot

Hankkeesta vastaava

Vapo Oy
Paikalliset polttoaineet/ Resurssit
PL 22
40101 Jyväskylä
puh. 020 790 4000

Yhteyshenkilö
Lauri Ijas
puh. 020 790 5828
lauri.ijas@vapo.fi

Yhteysviranomainen

Pohjois-Karjalan ympäristökeskus
Käyntiosoite: Torikatu 26 A, Joensuu
Postiosoite: PL 69
80101 Joensuu

Yhteyshenkilö
Aarne Wahlgren
puh. 040 741 9638
aarne.wahlgren@ymparisto.fi

YVA-konsultti

Jyväskylän yliopisto
Ympäristöntutkimuskeskus
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto

Yhteyshenkilö
Hannu Salo
puh. (014) 260 3833
hannu.a.j.salo@jyu.fi

Aikataulu

Arviointihanke on aloitettu vuoden 2009 alussa. Arviointiohjelma valmistui helmikuussa 2009, ja yhteysviranomainen antaa lausunnon ohjelmasta keväällä 2009. Arviointi etenee kesän 2009 aikana, ja arviointiselostus valmistuu syksyllä 2009.